

Văn hóa văn nghệ Singapore bắt đầu có những chuyển biến đáng kể từ khi có sự can thiệp của nhà nước, tuy vậy, nhiều người dân ở đây, có thể nói là đa số, vẫn nghĩ rằng không cần phải hỗ trợ văn nghệ. Thái độ chung của họ là: nếu người ta cần đến văn nghệ, tự người ta sẽ tìm đến nó.

Nhưng George Yeo, Bộ trưởng thông tin và nghệ thuật đã phát biểu trong một kỳ họp quốc hội vào năm 1991: Luôn luôn người ta cần đến sự hỗ trợ của nhà nước đối với văn nghệ. Chỉ dựa vào thị trường, tự nó không thể phát triển tốt đẹp được.

HỘI ĐỒNG NGHỆ THUẬT QUỐC GIA

Chính phủ nhận thấy cách làm hay nhất là lập một tổ chức chính thức, và từ đó đã ra đời Hội đồng nghệ thuật quốc gia vào tháng 9. 1991. Hội đồng gồm 12 thành viên, hoạt động như một cơ quan tài trợ tìm cách lôi kéo sự ủng hộ và bảo trợ của công chúng đối với nghệ thuật. Hội đồng này bao gồm các thành viên ở đủ mọi lãnh vực, từ hàn lâm khoa bảng tới kinh doanh, đứng đầu là Tommy Koh, giám đốc Học viện nghiên cứu chính sách.

Ngay từ khi thành lập, nhà nước đã minh định rõ vai trò của hội đồng: nó không phải một bầu sữa, liên tục đổ tiền của ra, nhưng là để tạo lập một quan hệ hoạt động 3 góc, giữa nhà nước, tư nhân và nghệ sĩ. Cách làm này của Singapore cũng có những nét độc đáo riêng so với các hội đồng nghệ thuật tại những nước khác.

Chẳng hạn, không có thành viên nào của hội đồng là nghệ sĩ chuyên nghiệp, sống hoàn toàn bằng làm nghệ thuật, trong khi ở Úc, điều kiện tiên quyết để tham gia hội đồng này phải là người trong giới nghệ thuật. Người Úc cho rằng phải là người trong giới mới đủ khả năng thẩm định nhu cầu cũng như giá trị của các nghệ sĩ khác.

Còn hội đồng của Singapore, vẫn giữ được giác độ kinh doanh trong việc bảo trợ nghệ thuật, thành viên hội đồng là người trong lãnh vực doanh nghiệp hay truyền thông đại chúng. Góc độ kinh doanh này, trong đây, thường bị bỏ quên, không có ai lo tính toán hay thẩm định những dự án nghệ thuật của các nghệ sĩ. Tại Singapore, theo nhận xét của Lorraine Miller, chuyên viên của Hội đồng nghệ thuật Scotland, các nghệ sĩ không được chỉ dẫn cách lên phương án tài chánh để thuyết phục người bảo trợ. Ở Scotland thì khác hơn vì trường đại học có dạy giáo trình quản trị nghệ thuật. Người tốt nghiệp sẽ giúp nghệ sĩ trong việc lập phương án tài chánh.

Nhận thức được điều này, chính phủ đã mời Miller tới giảng môn này cho các viên chức thẩm định dự án nghệ thuật.

Hội đồng này đã có nhiều nỗ lực và đã tăng được số người bảo trợ lên

Văn nghệ trong nền kinh tế thị trường câu trả lời từ Singapore

một cách đáng kể từ năm 1992.

SẢN PHẨM VĂN NGHỆ PHẢI HẤP DẪN HƠN

Goerge Yeo nhận định rằng sản phẩm văn nghệ phải thu hút quần chúng hơn, tức là bán chạy hơn. Công việc sáng tạo ngày càng quan trọng đối với sự phát triển kinh tế. Và để lôi cuốn được nhiều con người sáng tạo tới Singapore, ta cần có một môi trường tốt.

Ngân sách tài trợ của chính phủ cho nghệ thuật năm 1992 đã lên tới 860.000 USD, dùng làm học bổng du học nước ngoài, tham quan và xuất bản, hoặc ứng trước cho các nhóm nghệ thuật chuyên nghiệp để họ dàn dựng chương trình hoạt động.

Ở Úc, nghệ sĩ có thể được tài trợ mà cuối năm không có công trình nào, nên với ngân sách có hạn, Singapore đã chọn cách làm thực dụng hơn, theo kiểu Hội đồng nghệ thuật Scotland. Tiền tài trợ chỉ ra sẽ được theo dõi xem nó có được dùng đúng mục đích không thông qua các giấy tờ kế toán của nhân viên quản trị nghệ thuật.

Hội đồng cũng tìm nhà bảo trợ cho các đơn vị nghệ thuật, như thế nhà nước cũng bớt gánh nặng trong việc theo dõi và đỡ bấp bênh trong đầu tư hơn, đồng thời giúp được cho các công ty xí nghiệp muốn bảo trợ nghệ thuật tìm được những nghệ sĩ xứng đáng,

NGƯỜI NGHỆ SĨ MUỐN GÌ?

Nhưng thật sự điều người nghệ sĩ muốn hoàn toàn không chỉ là tiền bạc. Điều họ muốn là được đối xử như những người lao động bình thường trong lãnh vực riêng của họ.

Singapore, hai thập niên qua, luôn hướng về thành đạt và hoàn thiện, rồi hướng tới kỹ thuật cao, họ đã nhanh chóng rời bỏ những ngành

thâm dụng lao động. Do đó, những hoạt động dính tới khoa học và doanh nghiệp được coi trọng. Và tự nhiên, người nghệ sĩ bị dán nhãn hiệu là lười biếng, thất thường, sống bám. Hệ quả là họ phải làm những nghề khác ban ngày, buổi tối thì lao vào sáng tạo. Nhiều nghệ sĩ phải sống trong hoàn cảnh khó khăn vất vả nếu họ còn muốn theo đuổi sáng tạo.

Các cơ sở bảo trợ có thể cung cấp nơi làm việc riêng cho họ. Thuế khóa cũng là một biện pháp hay nhưng chưa được tận dụng tại Singapore. Các công ty bảo trợ nghệ thuật có thể đầu tư cho dàn dựng chương trình rồi tổ chức bán vé, làm việc này họ sẽ được giảm thuế so với các hoạt động kinh doanh khác. Cách làm này có lợi ích cho cả nghệ sĩ lẫn công ty bảo trợ.

NHỮNG THÀNH QUẢ BAN ĐẦU

Singapore đang dần dần trở thành một trung tâm văn hóa văn nghệ của khu vực. Nhiều nhà hát và trung tâm trình diễn được tài trợ mọc lên trong mấy qua. Cơ sở vật chất đó cho phép họ tổ chức những liên hoan nghệ thuật quốc tế. Trong đó lớn nhất là liên hoan nghệ thuật Singapore, được tổ chức 2 năm một lần, thu hút nhiều tài danh có tầm cỡ thế giới tới tham dự.

Singapore dự định xây dựng một thư viện nghệ thuật trong vòng 5 tới 10 năm tới, lưu trữ và cung cấp thông tin về mọi công trình nghệ thuật cũng như tiểu sử mọi nghệ sĩ địa phương.

Trong kịch nghệ, năm 1991 họ cũng đã tổ chức được Liên hoan kịch nghệ khối Asean. Trường đại học quốc gia Singapore cũng đã mở khoa nghiên cứu kịch nghệ và chuẩn bị xuất bản nhiều tài liệu về lãnh vực này.

Những hoạt động trên tạo cơ hội giao lưu và trao đổi nghệ thuật với nước ngoài cho các nghệ sĩ Singapore, đồng thời giúp Singapore từng bước có đủ tầm cỡ để tham dự những liên hoan nghệ thuật nước khác (như Liên hoan nghệ thuật Edinburgh chẳng hạn).

Theo đà đó, thái độ của công chúng đối với văn nghệ cũng thay đổi dần. Họ chú trọng nghiên cứu và hưởng thụ nghệ thuật hơn. Số sinh viên theo học ở những học viện nghệ thuật như La Salle và Nanyang cũng tăng lên thấy rõ trong mấy năm qua.

Người ta có cảm tưởng không bao lâu nữa, Singapore sẽ có một không khí văn hóa văn nghệ mới mẻ. Nếu họ cũng hăng say và năng nổ trong văn nghệ như họ đã từng hăng say năng nổ trong kinh tế trước đây, thì đảo quốc này chắc chắn sẽ có một vị trí xứng đáng trong hoạt động văn hóa của khu vực cũng như trên thế giới ♣

PHẠM HUỲNH

(theo *Intersect*)